

Vår referens

Miljöenheten
Suzanne Pluntke
040/044-25 20 43

Byggnadsminnesförklaring av Skegrie mölla med tillhörande miljö, Skegrie 14:5 och 14:11, Skegrie socken, Trelleborgs kommun.

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen beslutar om byggnadsminnesförklaring enligt 3 kap 1 § lagen om kulturminnen m.m. (1988:950), KML, av Skegrie mölla med tillhörande miljö på fastigheterna Skegrie 14:5 och 14:11 i Skegrie socken, Trelleborgs kommun.

Skyddsföreskrifterna omfattar följande byggnader och anläggningar enligt numrering på situationsplanen (bilaga 2).

<i>Benämning</i>	<i>Byggår</i>
1. Mölla	1895
2. MjölARBostad	1860-tal
3. Ekonomibyggnad	1860-tal

Länsstyrelsen meddelar jämlikt 3 kap. 2 § KML följande skyddsbestämmelser:

- Byggnad 1 (se bilaga 2) får inte rivas, byggas om eller till eller på annat sätt exteriört förändras. Ingrepp får inte göras i byggnadens stomme. Byggnadens planlösning och sektion får inte förändras.
- Ingrepp i eller förändring av fast inredning och maskinell utrustning får inte göras i byggnad 1 (se bilaga 2).
- Byggnad 2 och 3 (se bilaga 2) får inte rivas, flyttas eller till exteriören förändras. Ingrepp får inte göras i byggnadernas stomme. Byggnadernas planlösning får inte förändras. Ingrepp i eller förändring av fast inredning får inte göras i byggnad 3.
- Byggnaderna och trädgården till mjölARBostaden skall underhållas så att de inte förfaller. Vård och underhållsarbete skall utföras på ett sådant sätt att de kulturhistoriska värdena inte minskar samt med material och metoder som är väl beprövade och anpassade till anläggningens egenart.

20.04.10-06 beslöt M.P.
Kungälv KML = PM-reg. A

Trelleborg - Skåne län

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Postgiro/bankgiro	E-post	www
205 15 Malmö	Kungsgatan 13	040-25 20 00 vx	040-25 22 70	6 88 11-9	lansstyrelsen@m.lst.se	www.m.lst.se
291 86 Kristianstad	Ö Boulevarden 62 A	044-25 20 00 vx	044-25 22 70	5050-3739		

5. Skyddsområdet omfattar det område som avgränsats med streckad linje på bilagd karta (se bilaga 2). Inom skyddsområdet får inte ytterligare byggnader uppföras. Skyddsområdet får inte hårdgöras eller på annat sätt väsentligt förändras. Skyddsområdet skall hållas i ett sådant skick att byggnadsminnets karaktär inte förvanskas.

Om det finns särskilda skäl kan Länsstyrelsen lämna tillstånd enligt 3 kap. 14 § KML till att byggnadsminnet ändras i strid mot skyddsbestämmelserna.

Kommentarer till skyddsbestämmelserna

Intentionerna med skyddsbestämmelserna är att Skegrie mölla skall bibehålla sin ursprunglighet för framtiden. Detta innebär att även mindre förändringar som till exempel uppsättning av skyltar, räcken och skärmtak kräver Länsstyrelsens tillstånd. I 2 kap. 2 § Jordabalken regleras vad som menas med fast inredning. Till fast inredning kan exempelvis räknas trappor, trappräcken och väggfasta hyllor. Begreppet maskinell utrusning omfattar i detta fall anläggning för kraftöverföring, malgångar, elevatoranordning samt sikt- rens- och krossmaskiner. Den lösa inredningen (verktyg, säckar, kuggar m.m.) som tillhör kvarnen är av mycket stort värde i sitt sammanhang och därmed av yttersta vikt för byggnaden, men kan inte skyddas enligt KML. Länsstyrelsen vill poängtera värdet av att även den lösa inredningen bevaras för framtiden.

Ändringar som strider mot skyddsbestämmelserna kräver skriftligt tillstånd från Länsstyrelsen. Länsstyrelsen får ställa de villkor för tillstånd som är skäliga med hänsyn till de förhållanden som föranleder ändringen. Villkoren får avse hur ändringen skall utföras samt den dokumentation som behövs. Med ändring avses alla åtgärder som inte är rent underhåll, exempelvis borttagande eller igensättning av fönster och dörröppningar, nya installationer som ventilationer och rördragning, byte av färgsättning eller ändring av material eller färgtyp samt utbyte eller ändring av maskiner i maskinparken.

Länsstyrelsen vill påpeka att utförandet i sig, inte bara utseendet på den utförda insatsen, är en stor del av ett byggnadsminnets kulturhistoriska värde, varför såväl material som utförande måste anpassas till husen och maskinell utrustning. Alla eventuella tillägg måste vara reversibla. Länsstyrelsen ger råd och upplysningar om lämpliga vård- och underhållsåtgärder.

Redogörelse för ärendet

Fråga har väckts att förklara Skegrie mölla för byggnadsminne den 10 september 1998. Underlag till byggnadsminnesförklaring har tagits fram av Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne. Lagfarne ägare, Skytts härads hembygdsförening, har den 11 augusti 2004 godkänt föreslagna skyddsbestämmelser.

Skegrie mölla ligger inom område av riksintresse för kulturmiljövården Fuglie – Mellan-Grevie – Skåre [M136]. Fastigheten ligger utanför detaljplanelagt område.

Historik och byggnadsbeskrivning

Kvarnplatsen i Skegrie är belägen på en svag höjd i ett öppet jordbrukslandskap. På fastigheten finns förutom kvarnen från 1895 även ett bostadshus och ett uthus, båda uppförda på 1860-talet. Kvarnplatsen är belagd sedan 1700-talet.

Den nuvarande möllan uppfördes 1895 på platsen för en samma år nedbrunnen stubbamölla. Den nya möllan, som i stort sett följde normen för en holländare, kom att innefatta två malgångar, ett siktverk och en kross, något senare tillkom även ett rensverk. I början av 1900-talet utvidgades även jordegendomen, från tre till åtta tunnland. Kvarnverksamheten upphörde 1947. Den siste möllaren, Henry Alm, bodde kvar i mjölnarbostaden fram till mitten av 1980-talet och bedrev jordbruk på den i sammanhanget lilla fastigheten. Möllan renoverades 1919 och 1945, då bland annat axlar till maskineriet byttes. 1966 överlämnades möllan till Skytts härads hembygdsförening. Den var då i dåligt skick och såväl ytterbeklädnad (böle) som hätta byttes. 1988 ärvde hembygdsföreningen även resten av fastigheten.

Möllan är en så kallad jordholländare, vilket innebär att sockelväning saknas. Den är avpassad för en rätt blygsam malningsvolym. Sockeln består av grovhuggen sten som strukits heltäckande med en hård, asfaltliknande substans. På stommens regelverk har spikats en underpanel av horisontellt lagda spontade brädor. Panelen har täckts med asfaltsimpregnerad takpapp – bör ursprungligen ha varit tjärpapp, vilket man kan byta till vid nästa renovering.

Interiören är huvudsakligen intakt med maskineri och tillbehörsutrustning bevarade. Maskineriet består av två malgångar samt sikt-, rens- och krossmaskiner. På vissa ställen kan man identifiera lätt brandskadat timmer som återanvänts från den nedbrunna stubbamöllan.

Mjölnearbostaden är välbevarad avseende exteriör och planlösning, medan viss renovering skett inomhus. Flera rum har omtapetserats, köket har moderniserats, vatten har dragits in i huset och ett mindre wc har installerats. En del inventarier från den siste mjölnaren finns bevarade, av fast inredning finns ett intakt bykrum med stor bakugn och bykkr med ugn. Den norra delen av huset, som använts för lagring av spannmål/mjöl, har byggts om till samlingssal för hembygdsföreningen. På vinden inryms ett hembygdsmuseum och ett nyligen iordningställt kontor för hembygdsföreningen. På baksidan av boningshuset finns en mindre trädgård med en del äldre buskar och fruktträd. Ekonomibygnaden, med plats för några grisar och kor samt vedförråd och höskulle, är välbevarad.

För en mer fyllig byggnadsbeskrivning och historik se Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skånes rapport *Skegrie mölla – dokumentation och värdering* (Rapport 2003:42).

Motivering

Det har i Skåne byggts 138 möllor av typen holländare. Dessa är uppförda mellan 1810 och 1915, med en topp 1840-70. Skegrie mölla är en jordholländare, av vilka det i Skåne endast finns två bevarade: Skegrie och Ausås. Möllan är såtillvida i det närmaste unik. Anläggningen går dessutom att driva med samtliga komponenter, något hembygdsföreningen också gör några gånger per år, vilket ger den ett stort pedagogiskt värde. I likhet med många andra möllor fyller även Skegrie mölla en viktig funktion som miljöskapare i det flacka, skånska landskapet.

Ur ett teknikhistoriskt perspektiv är möllan intressant på mer än ett sätt. Dels åskådliggörs traditionellt timmermansarbete, utfört i en tid då industrialismen sedan länge lanserat modernare metoder, dels hur ny teknik integrerats med den äldre. Den nya tekniken representeras i möllan av en stor mängd gjutgods och remdrift mellan olika maskiner.

Vad som gör Skegrie mölla intressant, särskilt i förhållande till de möllor som redan är byggnadsminnen i Skåne, är att mjölnearbostaden med ekonomibygnad är bevarade i gott skick. Här finns en hel miljö som visar på levnadsförhållandena och de sociala betingelserna för mjölnaren.

Av 3 kap 1 § KML framgår att en byggnad som genom sitt kulturhistoriska värde är synnerligen märklig får förklaras som byggnadsminne. Länsstyrelsen anser att

möllan i Skegrie på fastigheterna Skegrie 14:5 och 14:11 i Trelleborgs kommun har ett sådant kulturhistoriskt värde att en byggnadsminnesförklaring är väl motiverad.

Detta beslut kan överklagas till länsrätten i Skåne län, se nedan.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit länsöverdirektör Lise-Lotte Reiter, bebyggelseantikvarie Suzanne Pluntke och länsantikvarie Thomas Romberg, föredragande.

Lise-Lotte Reiter

Thomas Romberg

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Situationsplan med skyddsområdesgränser

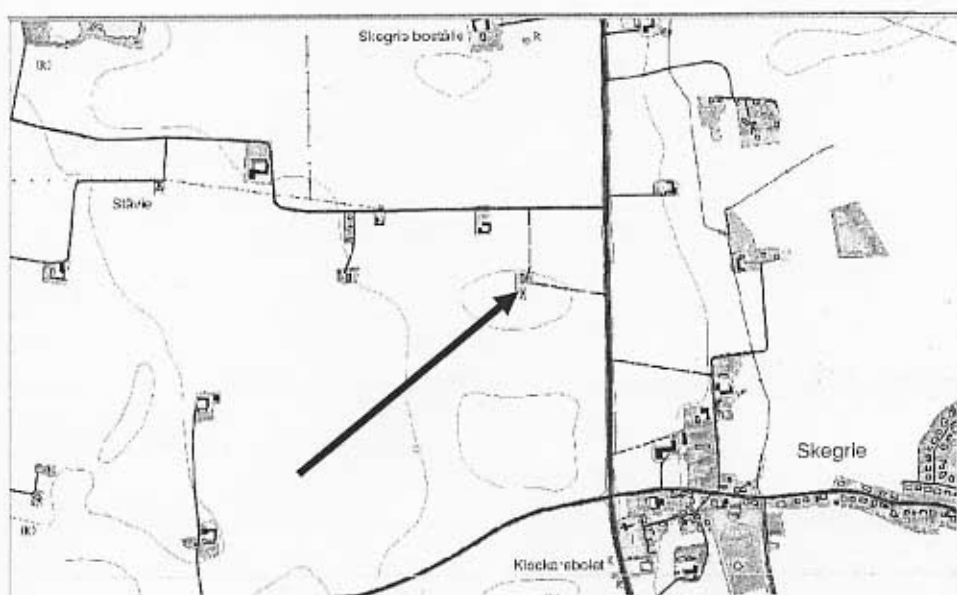
Sändlista

Trelleborgs kommun
Trelleborgs museum, Ingela Jakobsson
Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne
Riksantikvarieämbetet
Lantmäterimyndigheten i Skåne län, Box 50590, 202 15 Malmö
Kulturmiljö

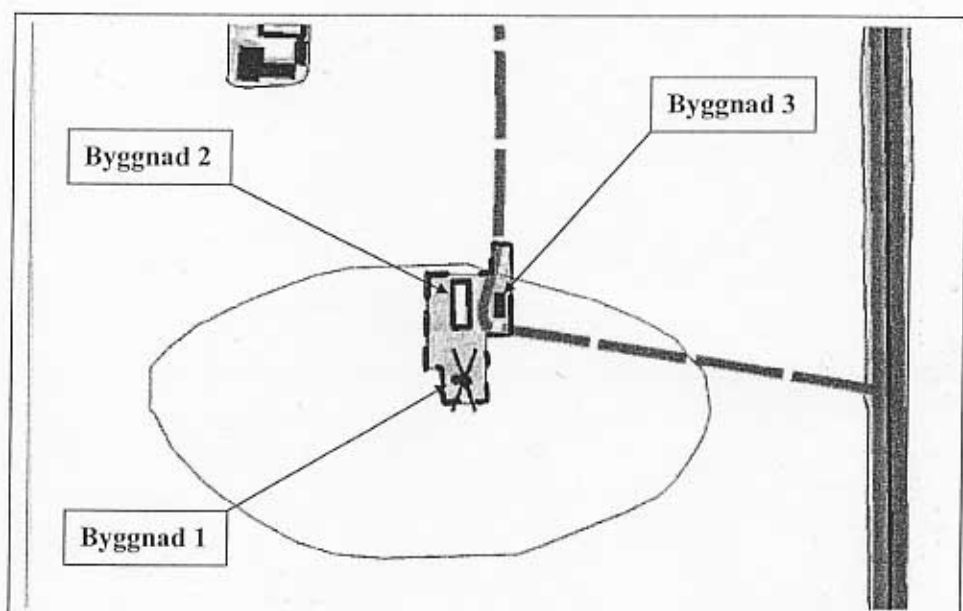
Hur man överklagar

Om Ni vill överklaga Länsstyrelsens beslut skall Ni skriva till Länsrätten i Skåne län. *Överklagandet skall dock skickas till Länsstyrelsen i Skåne län, 205 15 Malmö.*

Av överklagandet skall framgå vilket beslut Ni överklagar (ange diarienummer) och hur Ni vill att beslutet skall ändras.

Skegrie mölla, Skegrie 14:5 och 14:11, Skegrie socken, Trelleborgs kommun, Skåne län.

Skegrie mölla, Skegrie 14:5 och 14:11, Skegrie socken, Trelleborgs kommun, Skåne län.